

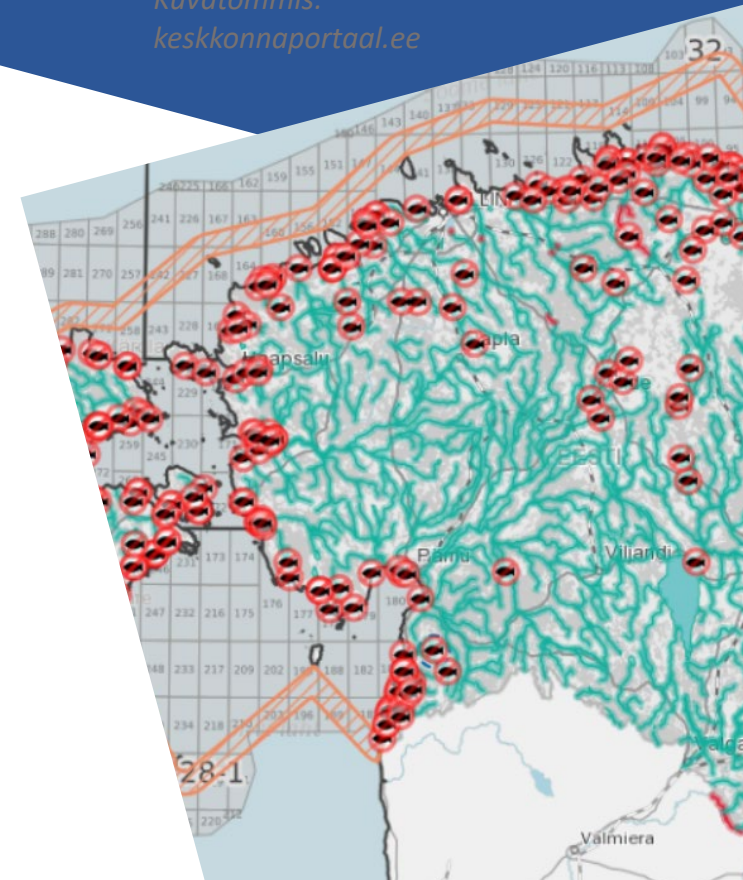
*Kuvatõmmis:
keskkonnaportaal.ee*

Püügikoormuse kohandamine hea keskkonnaseisundi tingimustele vastavaks: kordusuuringu tutvustus

Anu Albert, Roland Svirgsden ja Redik Eschbaum

Tartu Ülikooli Eesti mereinstituut

Kalanduse teabekeskus: kalandusuuringute tulemusi tutvustav teabepäev 20.03.2026

Siduda reaalselt kasutatud püügivõimalused rannikumere kalade seisundihinnanguga vastavalt EL merestrateegia raamdirektiivi (MSRD) nõuetele:

- Hinnata rannikumere indikaatorliikide (ahven, koha, lest) asurkondade seisundit
- Arvutada tegelik püügikoormus 2022-2024, lähtudes püüniste maksimaalsest samaaegsest kasutusest
- Seostada püügikoormus MSRD D3 indikaatoritega
- Pakkuda välja proportsionaalsed püügivõimaluste kohandamise variandid

Töö eesmärk

- EL direktiiv 2008/56/EÜ
- Õiguslik raamistik kogu merekeskkonna haldamiseks
- Kohustab liikmesriike:
 - hindama merekeskkonna seisundit,
 - kehtestama meetmeid olukorra parandamiseks,
 - aru andma tulemuste kohta

Merestrategia
raamdirektiivi (MSRD) roll

Milleks seda vaja on:

- et vähendada merereostust (nt prügi, ohtlikud ained, toitained),
- et kaitsta mereelustikku ja elupaiku,
- et ennetada ja ohjata inimtegevusest tulenevaid mõjusid (nt kalapüük, laevandus, müra),
- et tagada mereressursside kestlik kasutamine ka tulevastele põlvkondadele.

Merestrategia
raamdirektiivi (MSRD) roll

Direktiiv kohustab riike:

- hindama oma merealade seisundit,
- määratlema hea keskkonnaseisundi tunnused,
- seadma keskkonnanäesmärgid,
- rakendama meetmeid nende saavutamiseks.

Merestrategia
raamdirektiivi (MSRD) roll

Hea keskkonnaseisund (HKS) tunnuse D3
(kaubanduslikult kasutatavad kalad) osas
tähendab, et:

- kalastussuremus on jätkusuutlikul tasemel,
- kudekarja suurus on piisav,
- populatsiooni suuruseline ja vanuseline struktuur on terve.

Hea keskkonnaseisund
(HKS) kalade osas –
MSRD tunnus D3

Rannikumeres D3 indikaatorliigid:

ahven, koha, lest

Indikaatorid:

- Tööndussuremus (saak / WPUE),
- suguküpsete isendite CPUE (kudekarja biomass),
- suuruselise/vanuselise struktuuri näitajad (TL95%, suurte isendite osakaal)

Kuidas seisundit hinnatakse?

Keskkonnaseisundi indeks on vahemikus 0-1.

HKS lävend = 0.6, *one-out-all-out* printsiip.

HKS ei ole saavutatud ühelgi merealal.

Mereala	Indikaator/ seireala	Ahvena saak/ WPUE	Sugu- küpse ahvena CPUE	Suure ahvena CPUE	Koha saak/ WPUE	Koha TL95%	Sugu- küpse koha CPUE	Lesta saak/ WPUE	Lesta TL95%	Sugu- küpse lesta CPUE	Koond- indeks
Soome laht	Käsmu	0.625	0.125	0.125							0.125
Väinameri	Hiiumaa	0.125	0.625	0.625							0.125
Väinameri	Matsalu	0.125	0.625	0.875							0.125
Liivi laht	Kõiguste	0.125	0.625	0.625							0.125
Liivi laht	Kihnu	0.625	0.375	0.125							0.125
Liivi laht	Pärnu	0.125	0.375	0.125	0.375	0.375	0.375				0.125
Avaosa	Küdemäe							0.625	0.375	0.625	0.375

Eesti rannikumere
seisund MSRD
vaates

Kalaasurkondade seisundi hinnang

Liik	ICES mereala	Asurkonna arvukus	Kalastussuremuse tase	Püügikoormuse mõju asurkonna seisundile võrreldes keskkonnateguritega	Märkused
Meriforell	28, 29, 32	mõõdukas	mõõdukas	oluline	Sigib paljudes Eesti jõgedes, ent jõgede taastootmise potentsiaal on reeglina väike.
Merisiig	28, 29, 32	madal - kurnatud	kõrge	kõrge	Eesti rannikumeres elab vähemalt 4 siivormi (liiki), populatsioonide arvukus väga väike (parem on olukord Ruhnu vetes kudeva siia puhul), osa lokaalpopulatsioone hääbunud, püügis on põhiliselt Soome vetest pärit siiad. Kohaliku mereskuudeva siia arvukust mõjutavad lisaks püügile ka keskkonnatingimused.
Lest	28, 29	madal - kurnatud	kõrge	mõõdukas	2023. ja 2024. a. lõpus toimunud hapnikurikka vee sissevool Põhjamerest Läänemerele parandab hapnikutingimusi Läänemere lõunaosas, kuid lestavaru seisundit Eesti vetes tõenäoliselt ei parandada.
	32	madal	kõrge	madal	Arvukus VPA alusel toitumisperioodil, mis langeb kokku püügiperioodiga, langev. Hapnikutingimuste paranemine Läänemere lõunaosas ei paranda lestavaru seisundit Soome lahes. Selleks oleks vaja olulist muutust Gotlandi süvikus.
Koha	Pärnu laht	madal	mõõdukas	oluline	
	28, 29, 32	madal	mõõdukas	oluline	
Ahven	32	kurnatud	kõrge	oluline	Arvukus vähenenud ka looduslikel põhjustel, tugevaid põlvkondi pikka aega ei moodustunud.
	Pärnu laht	madal	kõrge	kõrge	Varu on nõrkade põlvkondade tõttu madalseisus juba pikemat aega.
	28, 29	mõõdukas - madal	kõrge	oluline	Varieeruva arvukusega lokaalpopulatsioonid sõltuvalt piirkonna looduslikest tingimustest ja püügisurvest.
	Väina-meri	mõõdukas	kõrge	kõrge	
Meritint	28, 29, 32	mõõdukas	kõrge	oluline	Täiend probleemne.
Säinas	28, 29, 32	kõrge-mõõdukas	mõõdukas	oluline	
Ümarmudil	28, 29, 32	kõrge	mõõdukas	mõõdukas	

Eestis on kasutusel:

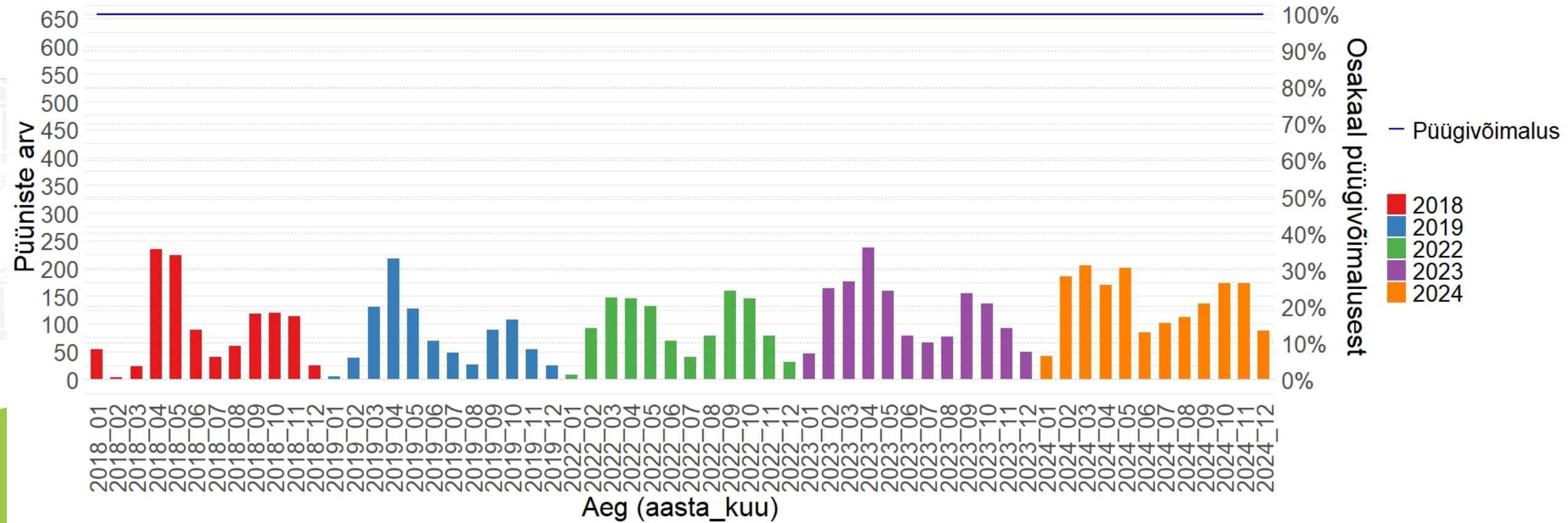
- ligipääsupiirangud
- tehnilised meetmed
- püügikoormus
- suurim lubatud saak ajaühikus

Kuid:

püüniste piirarve pole kohandatud üle 20 aasta

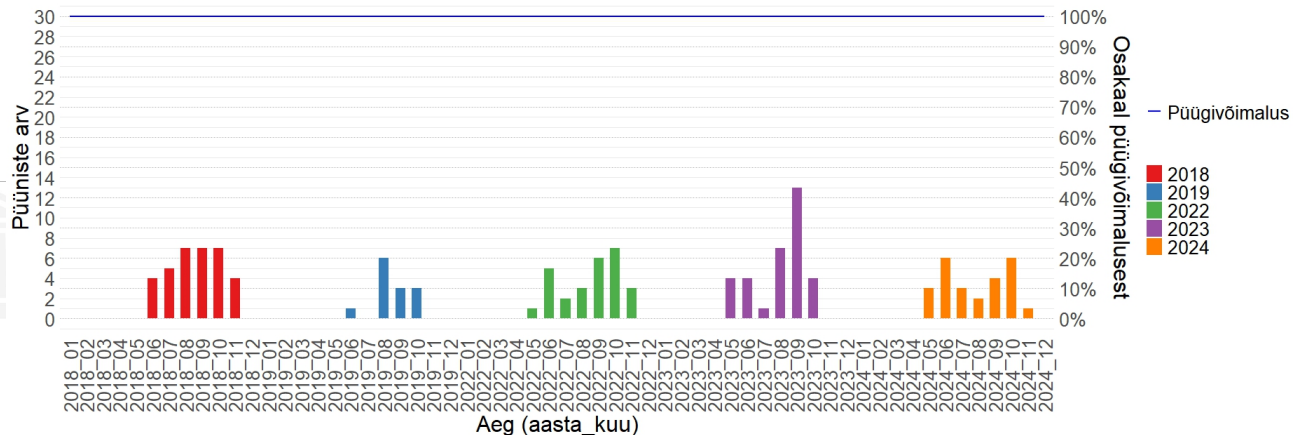
Mis tuleks just
püügikoormusega
tegeleda?

Ida-Viru mk, nakkevõrk/öö

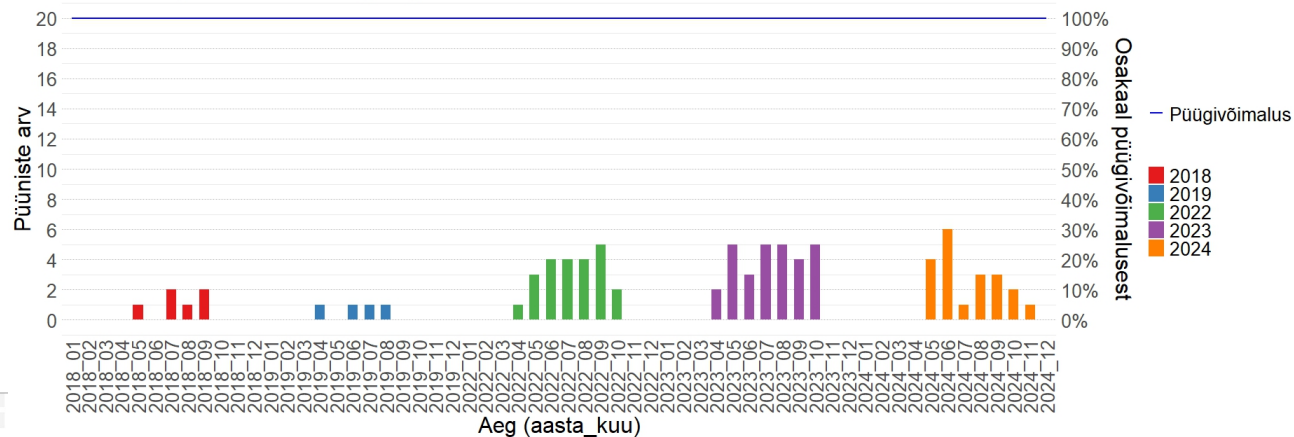

Tegelik püügikoormus
Ida-Viru mk

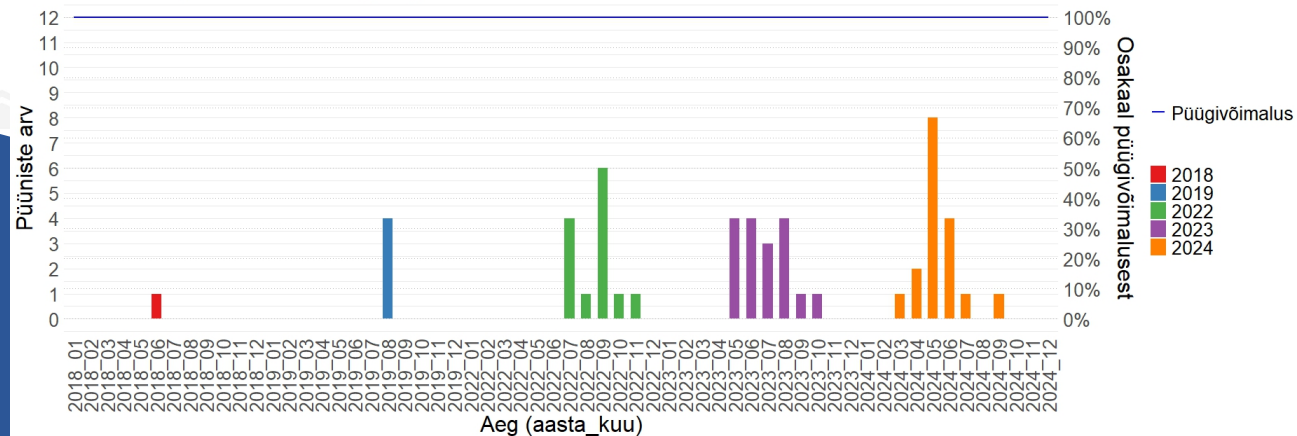
Ida-Viru mk, avaveemõrd

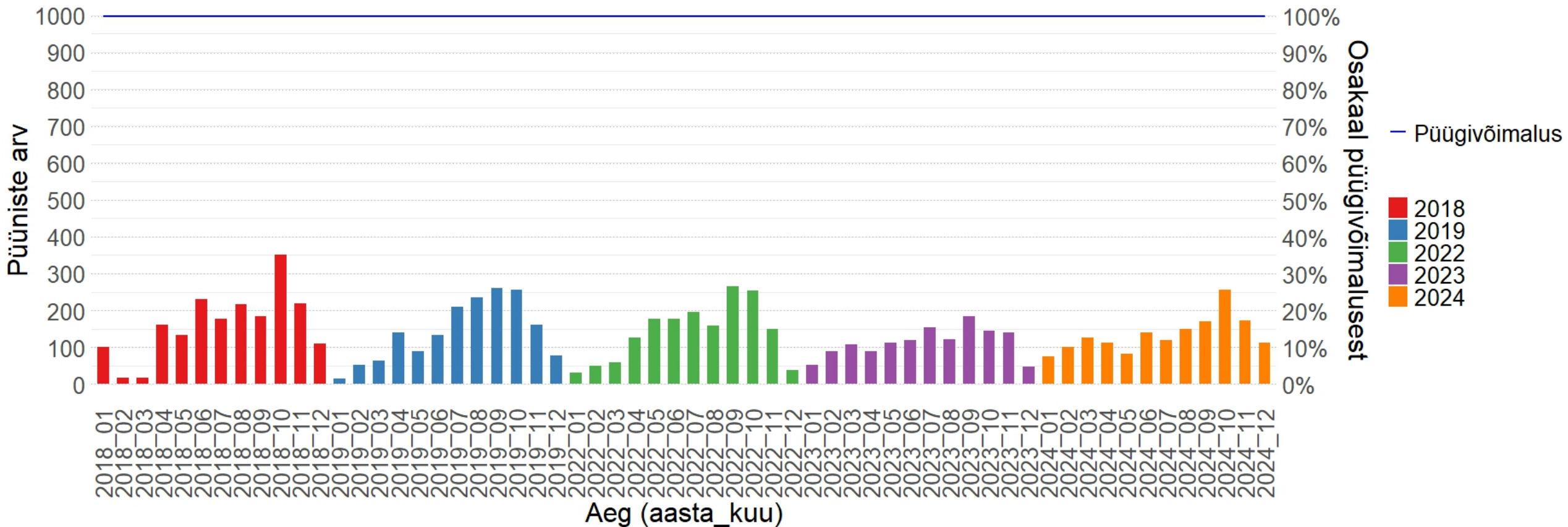
Ida-Viru mk, ääremõrd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

Ida-Viru mk, ääremõrd suu kõrgusega kuni 1 m

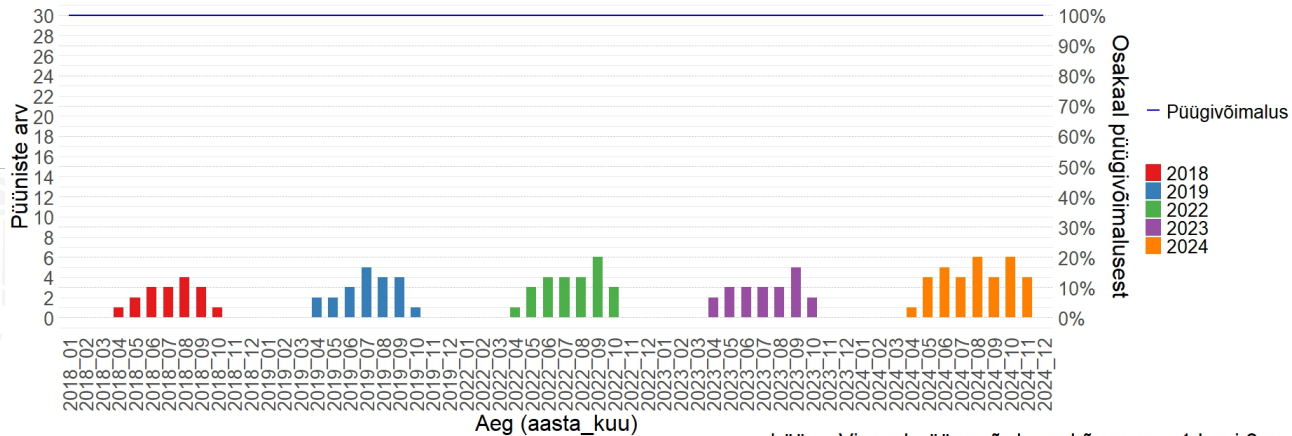

Lääne-Viru mk, nakkevõrk/öö

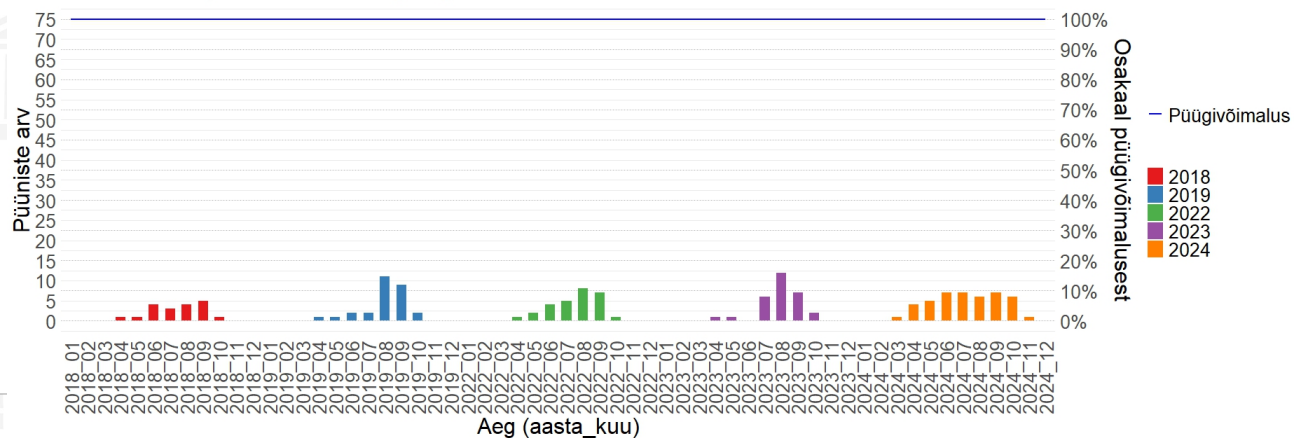

Tegelik püügikoormus
Lääne-Viru mk

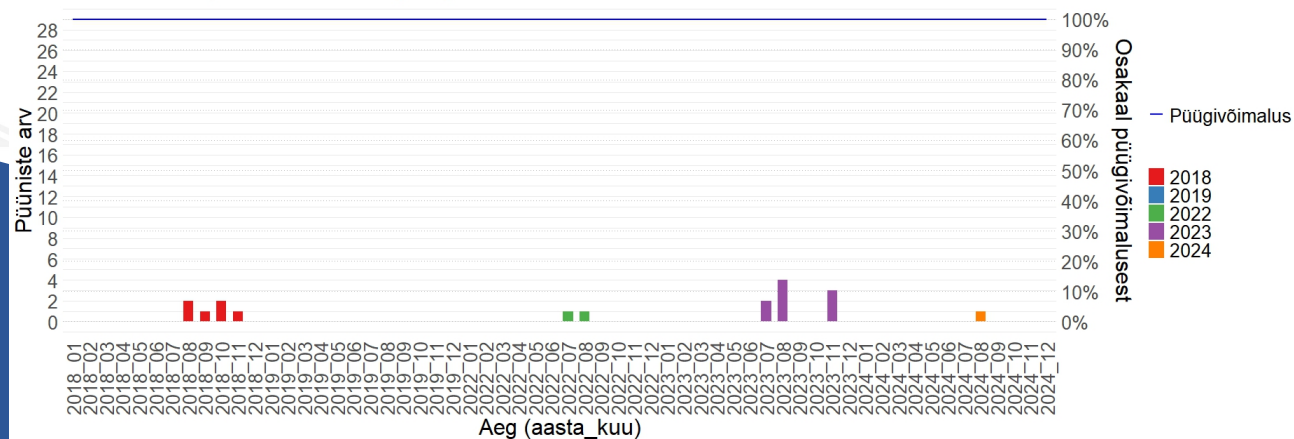
Lääne-Viru mk, avaveemörd

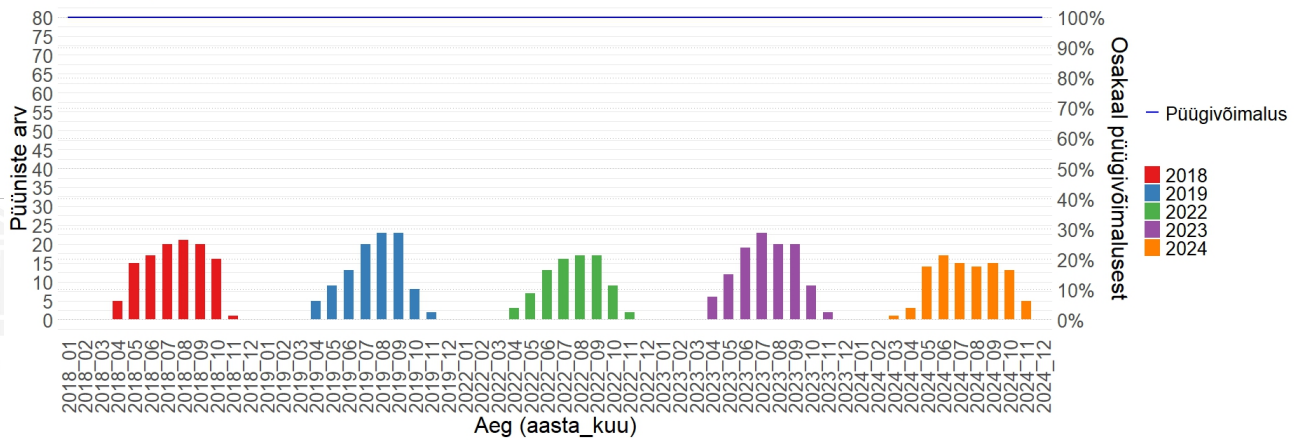
Lääne-Viru mk, ääremörd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

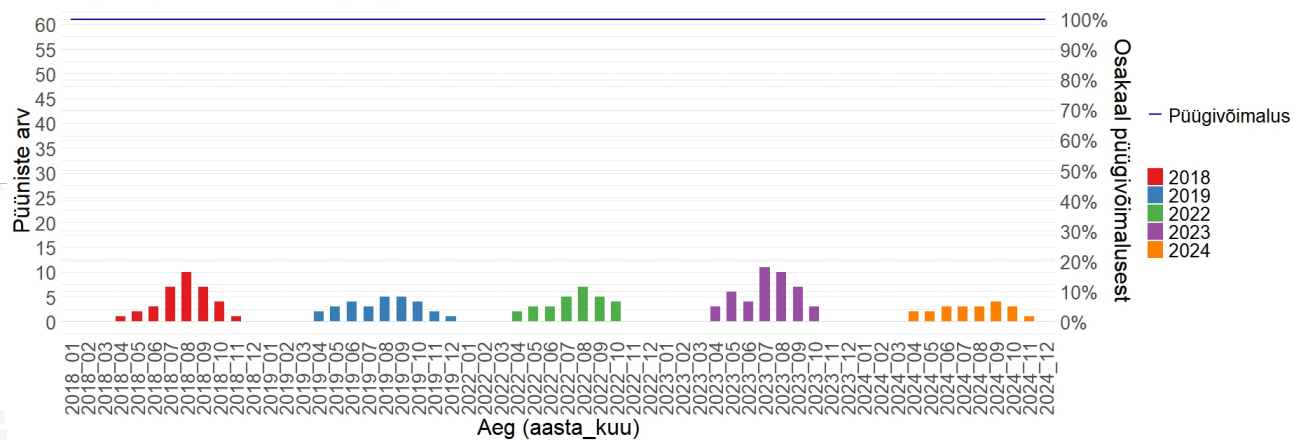
Lääne-Viru mk, ääremörd suu kõrgusega kuni 1 m

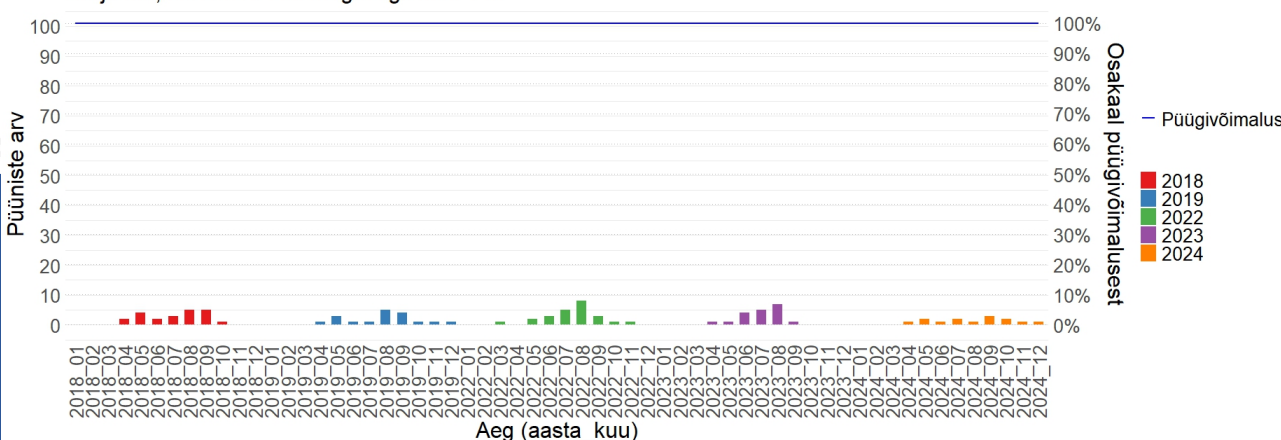
Harju mk, avaveemõrd

Harju mk, ääremõrd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

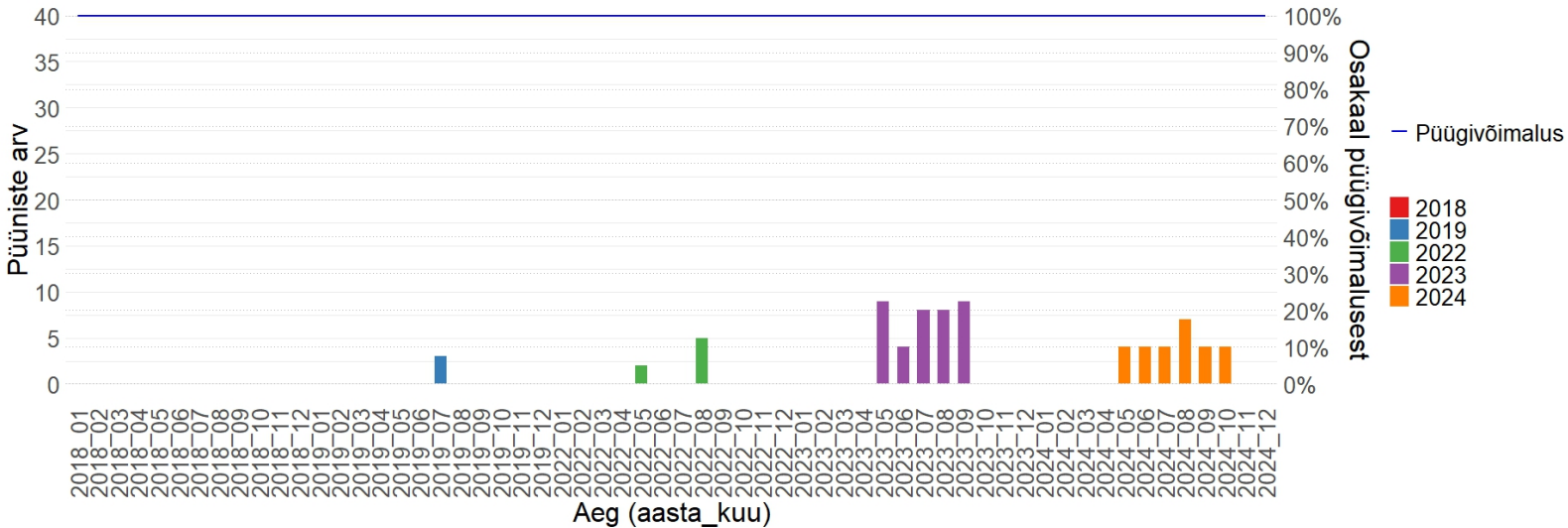

Harju mk, ääremõrd suu kõrgusega kuni 1 m

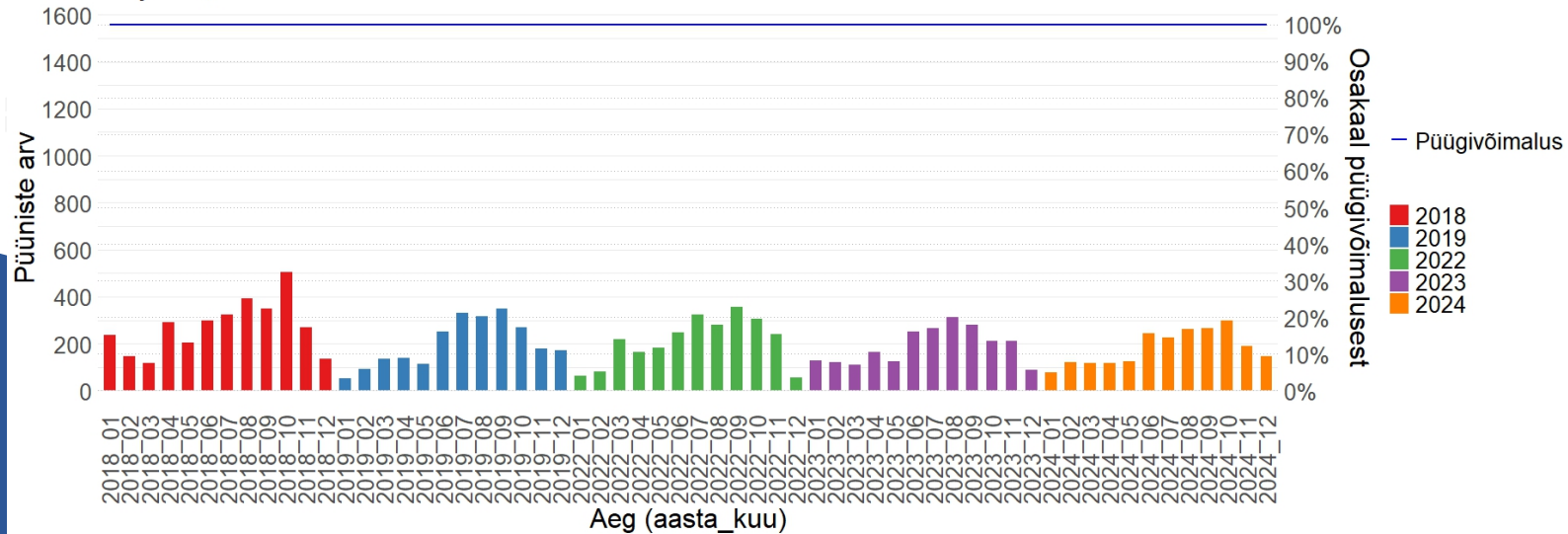
Tegelik püügikoormus
Harju mk

Harju mk, rivimõrd

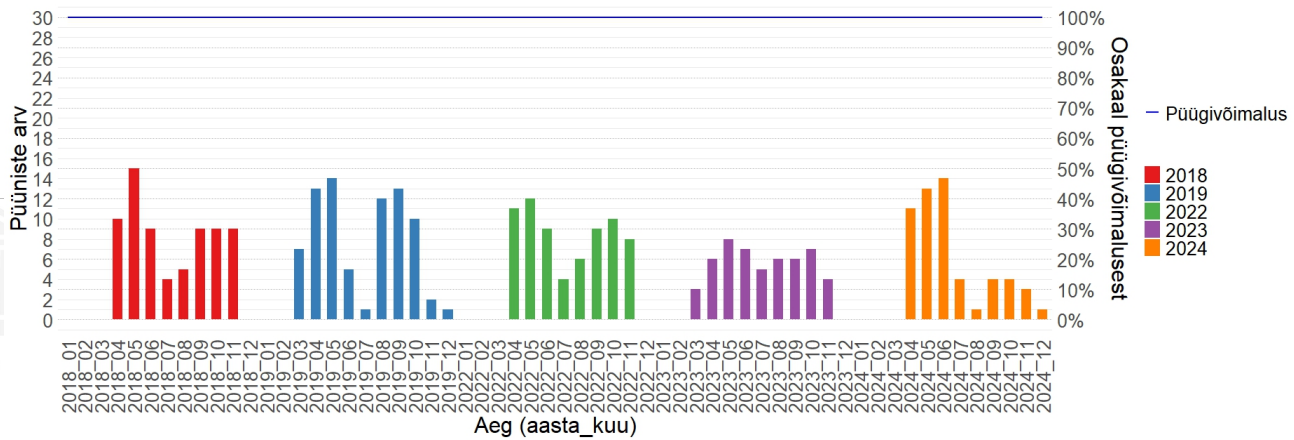

Tegelik püügikoormus
Harju mk

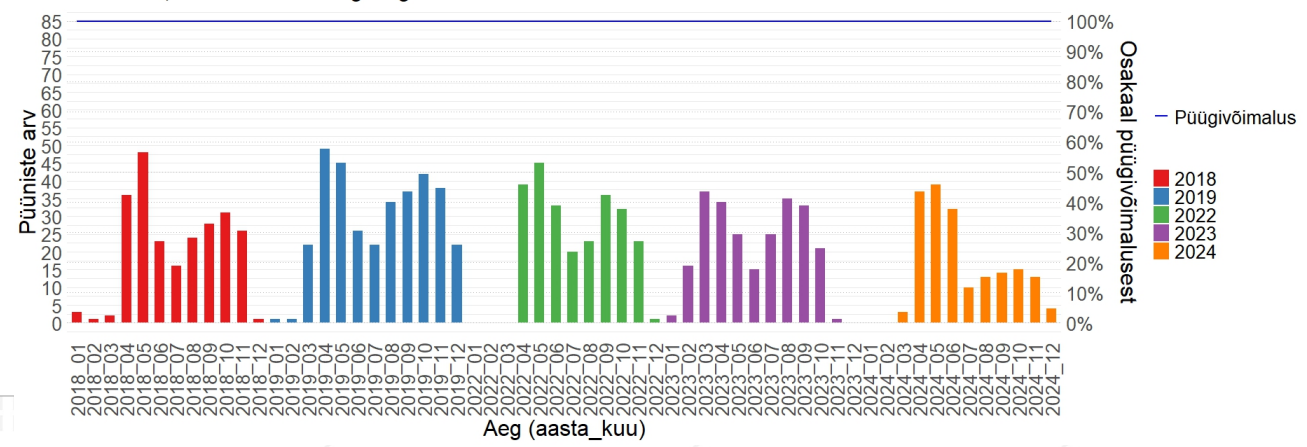
Harju mk, nakkevõrk/öö

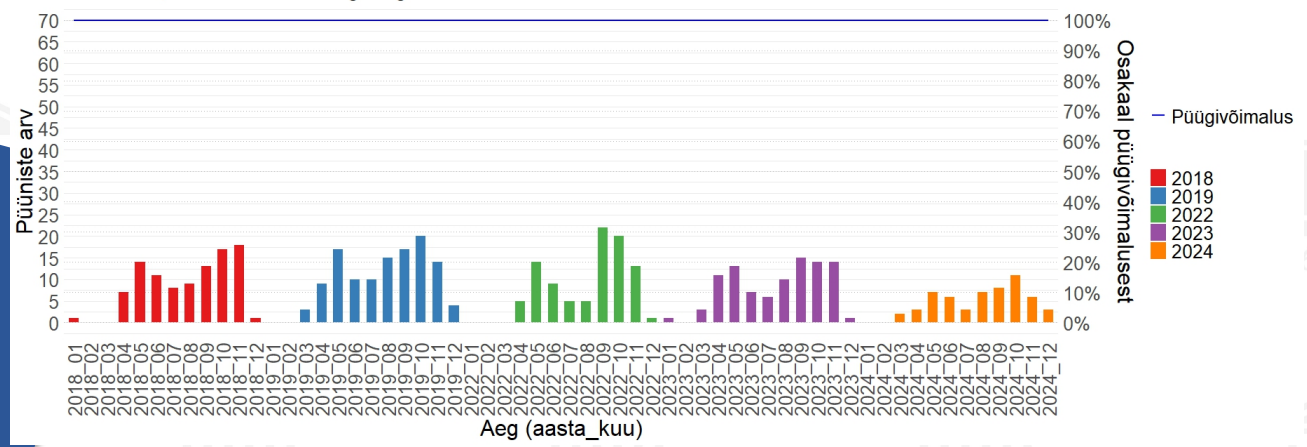
Lääne mk, avaveemõrd

Lääne mk, ääremõrd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

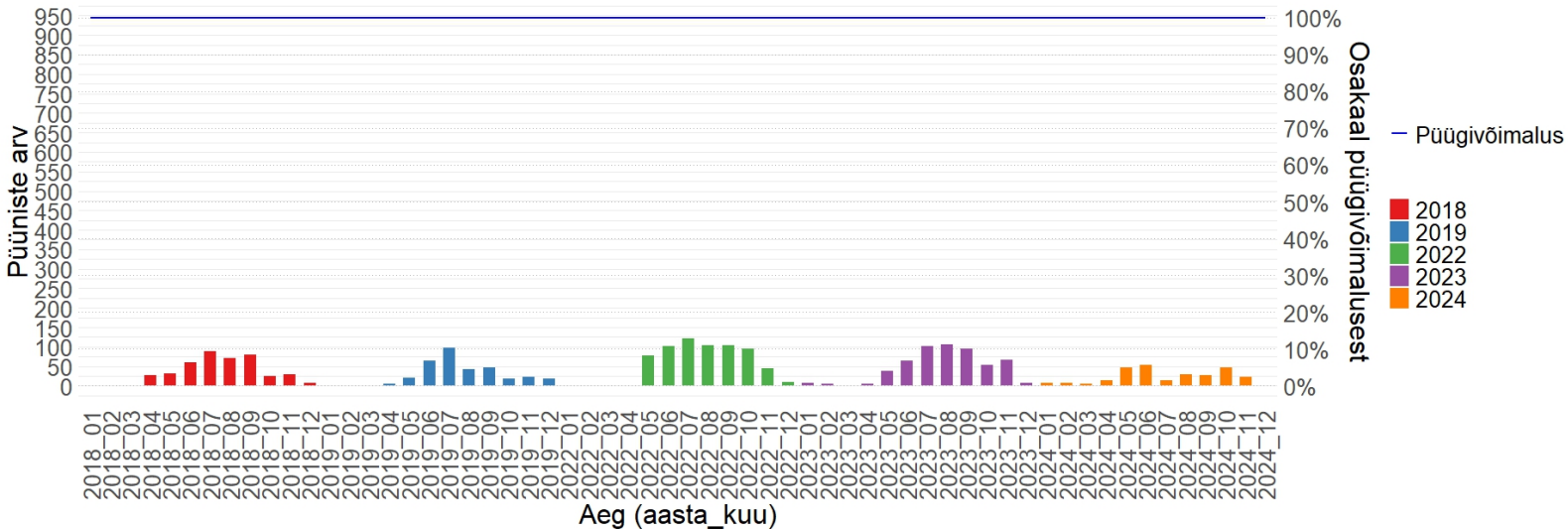

Lääne mk, ääremõrd suu kõrgusega kuni 1 m

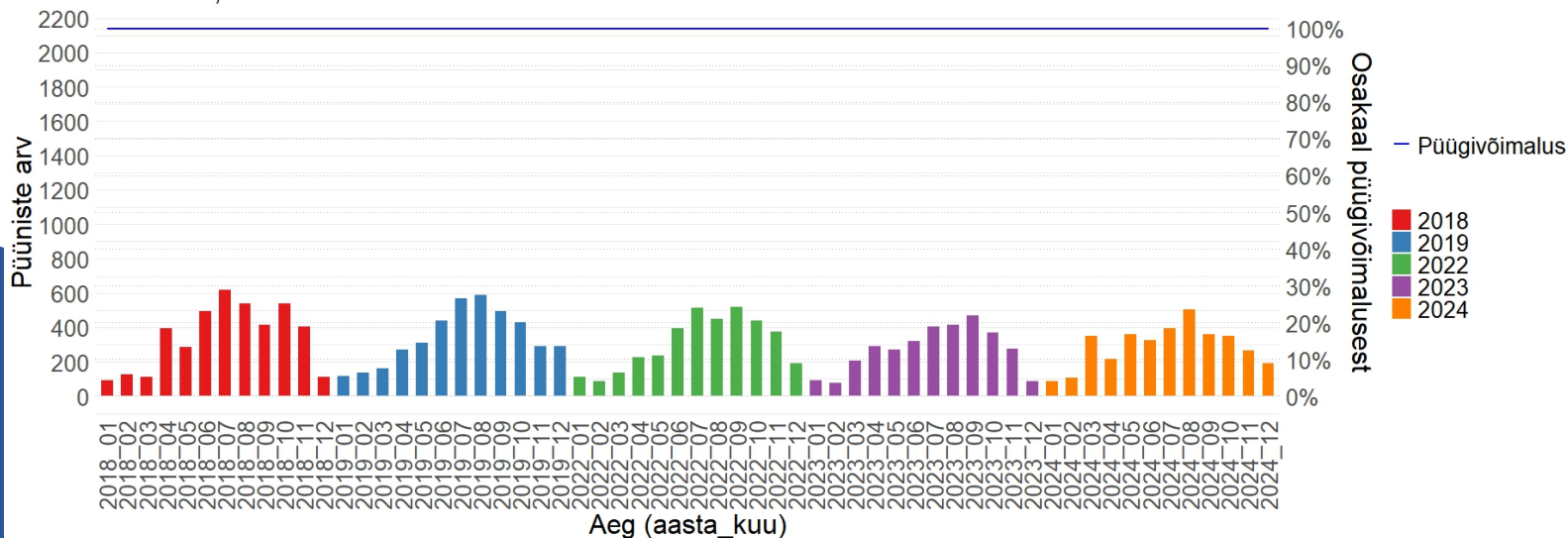

Tegelik püügikoormus
Lääne mk

Lääne mk, rivimõrd

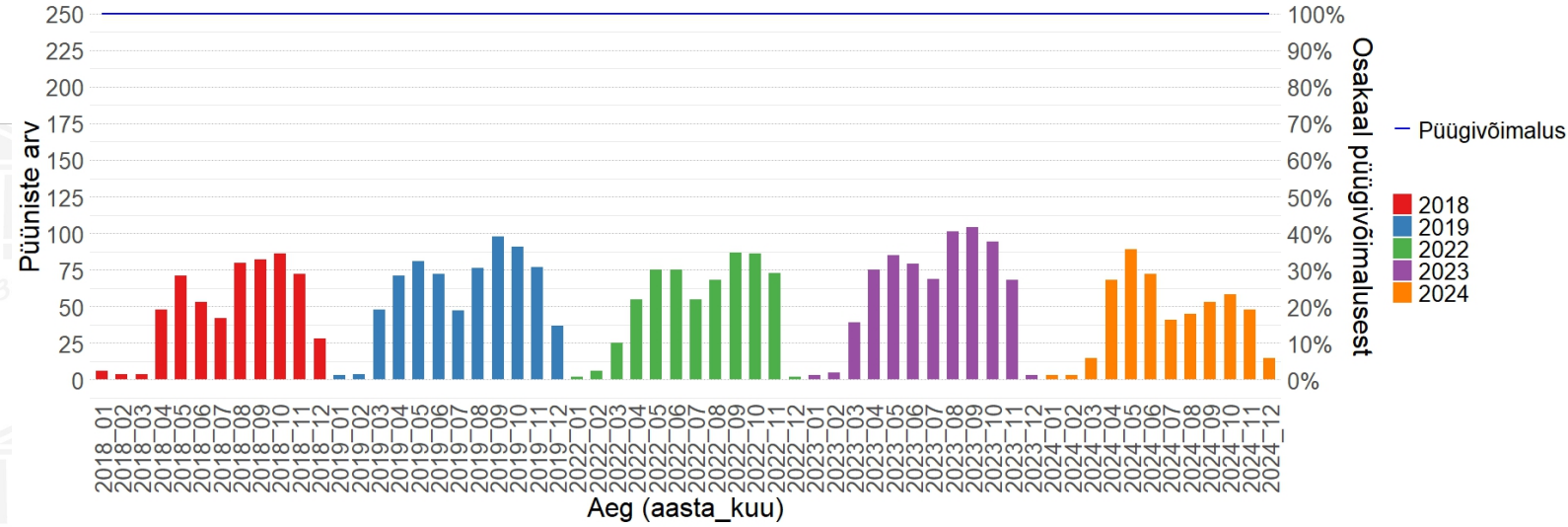

Lääne mk, nakkevõrk/öö

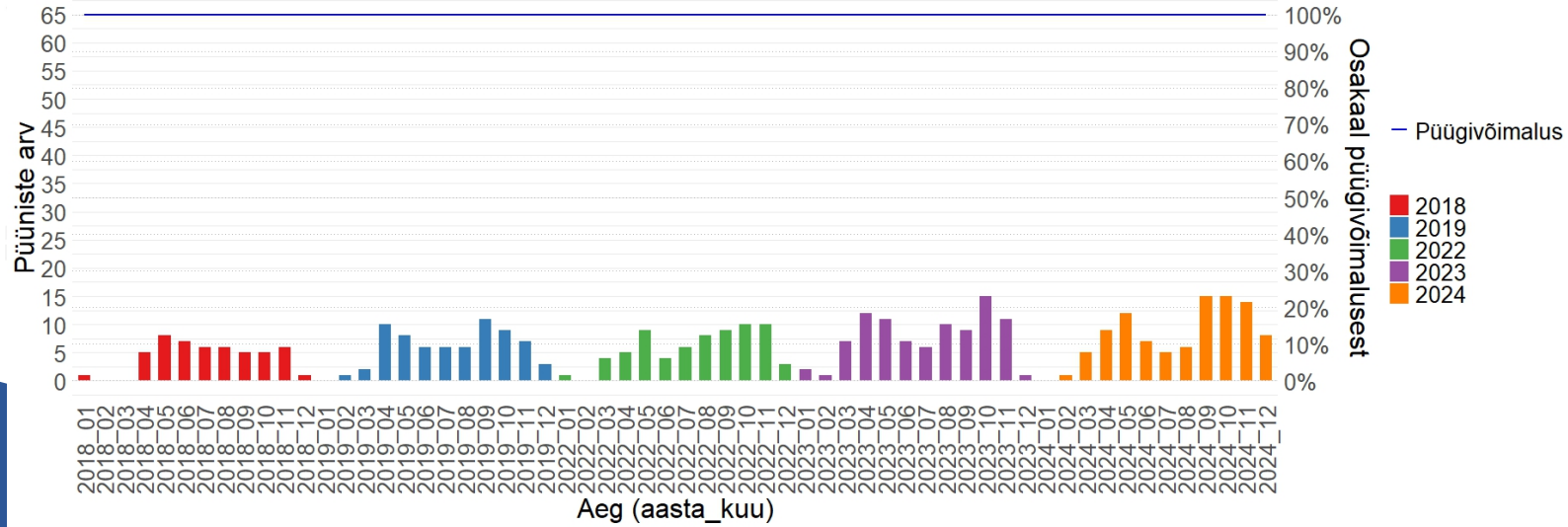

Tegelik püügikoormus
Lääne mk

Hiiu mk, ääremõrd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

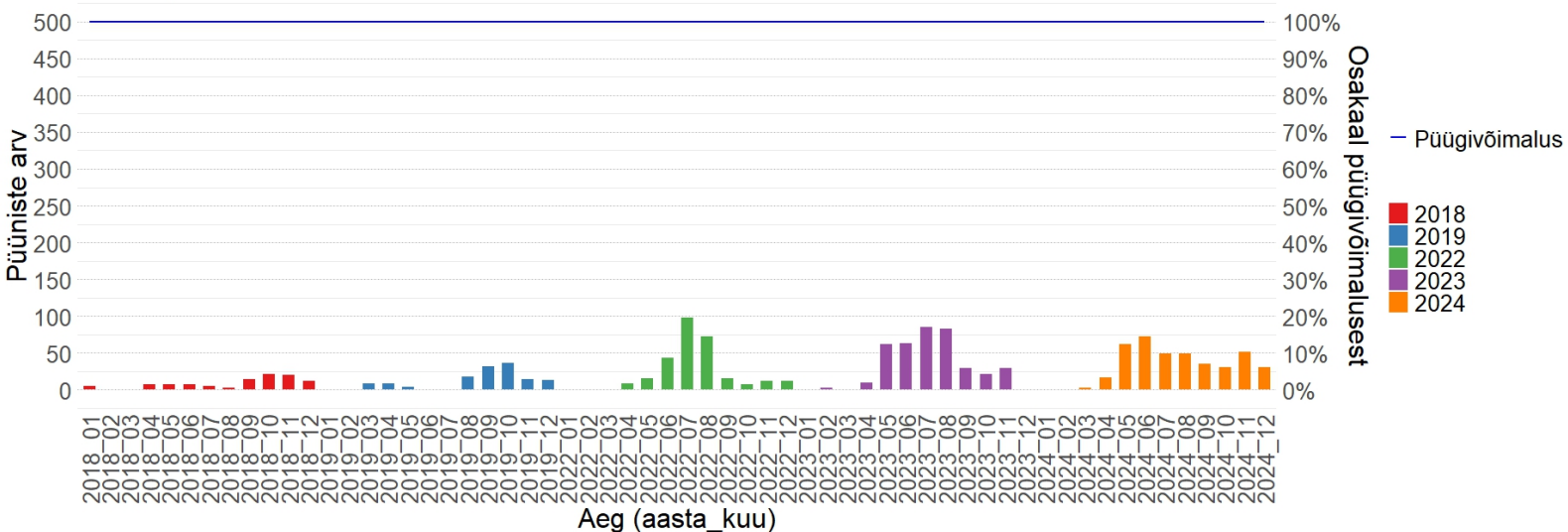

Hiiu mk, ääremõrd suu kõrgusega kuni 1 m

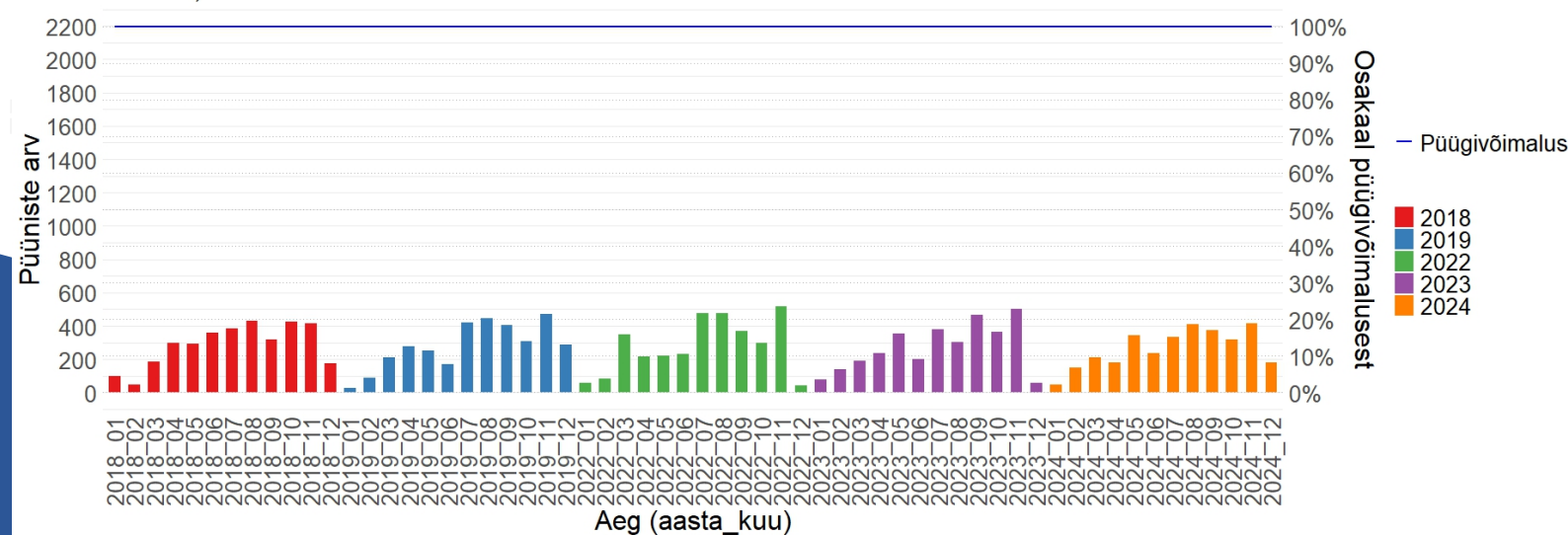

Tegelik püügikoormus
Hiiu mk

Hiiu mk, rivimõrd

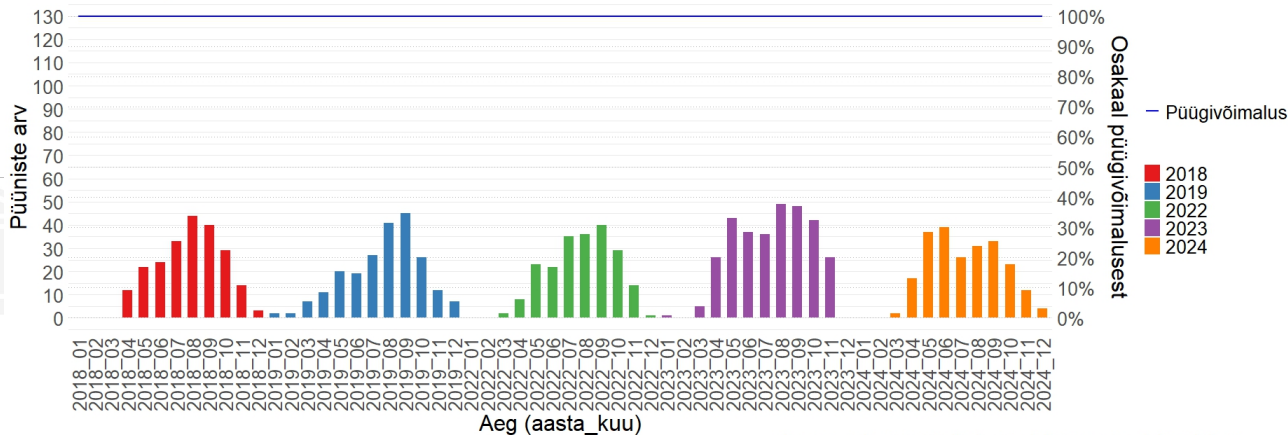

Hiiu mk, nakkevõrk/öö

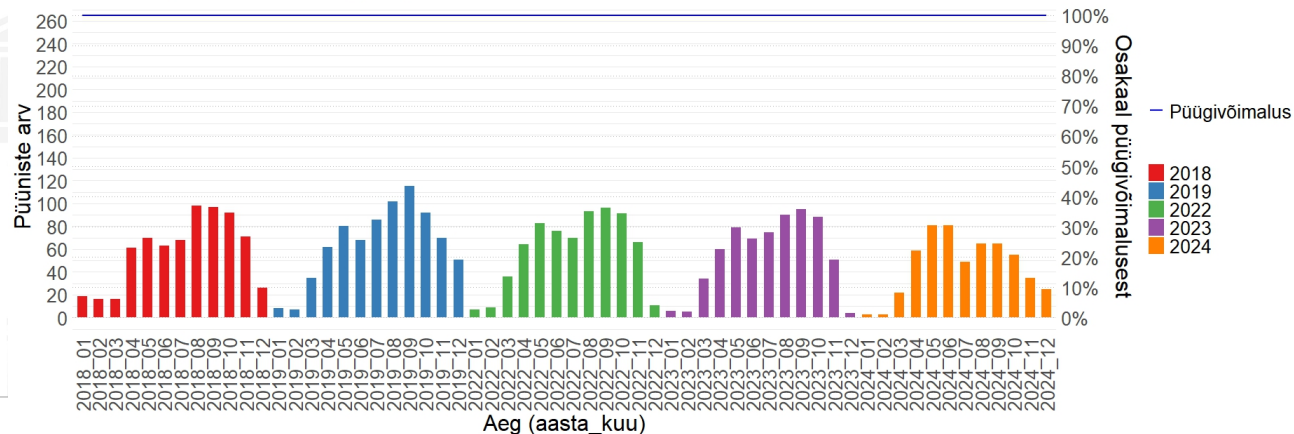

Tegelik püügikoormus
Hiiu mk

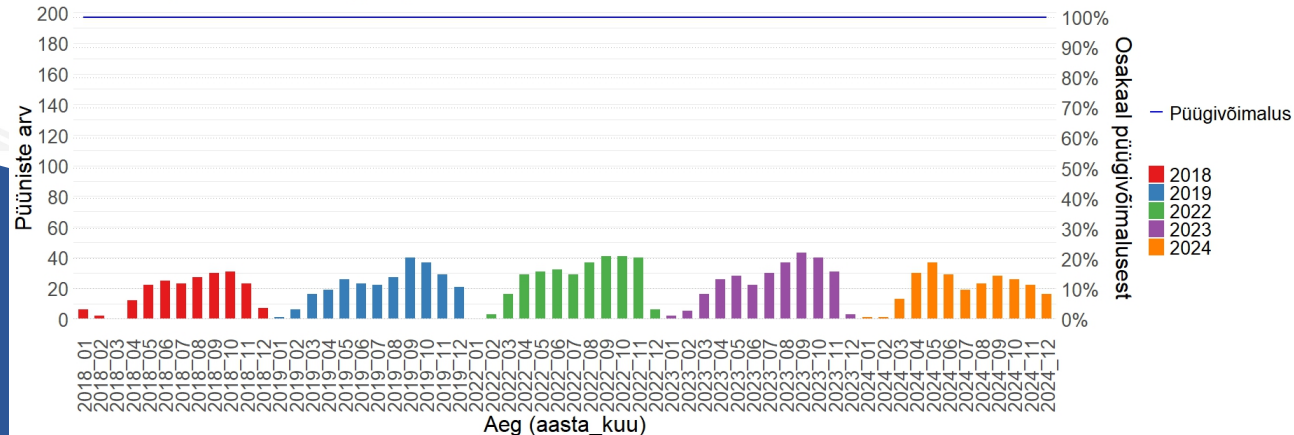
Saare mk, avaveemõrd

Saare mk, ääremõrd suu kõrgusega 1 kuni 3 m

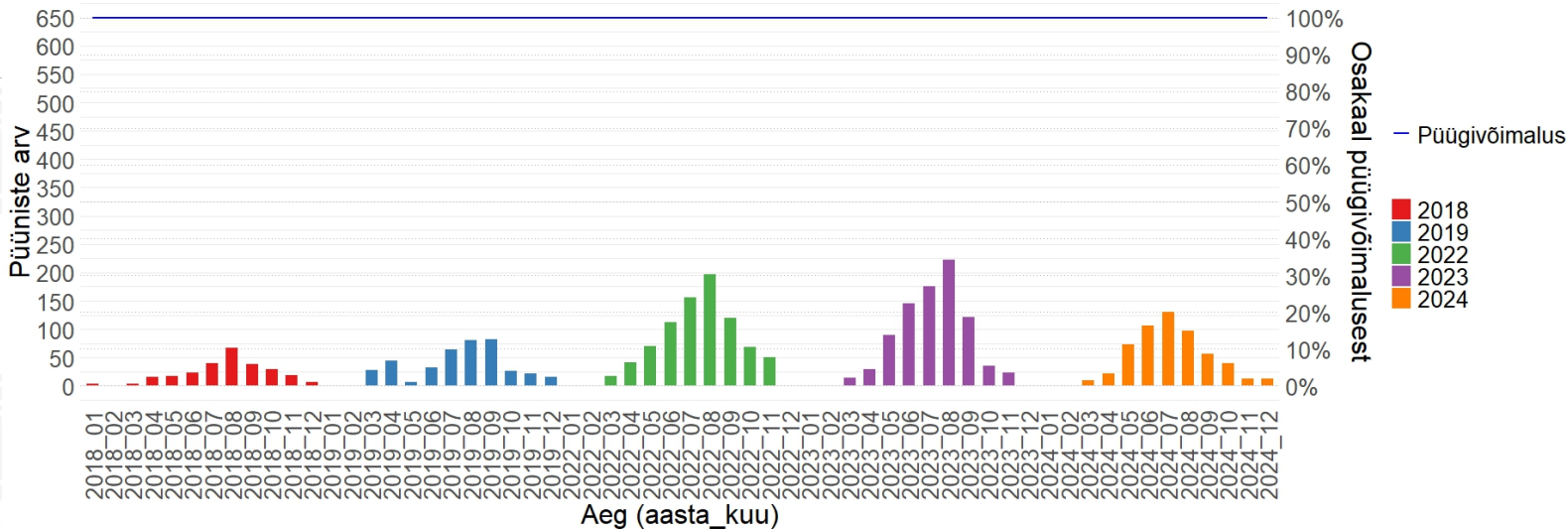

Saare mk, ääremõrd suu kõrgusega kuni 1 m

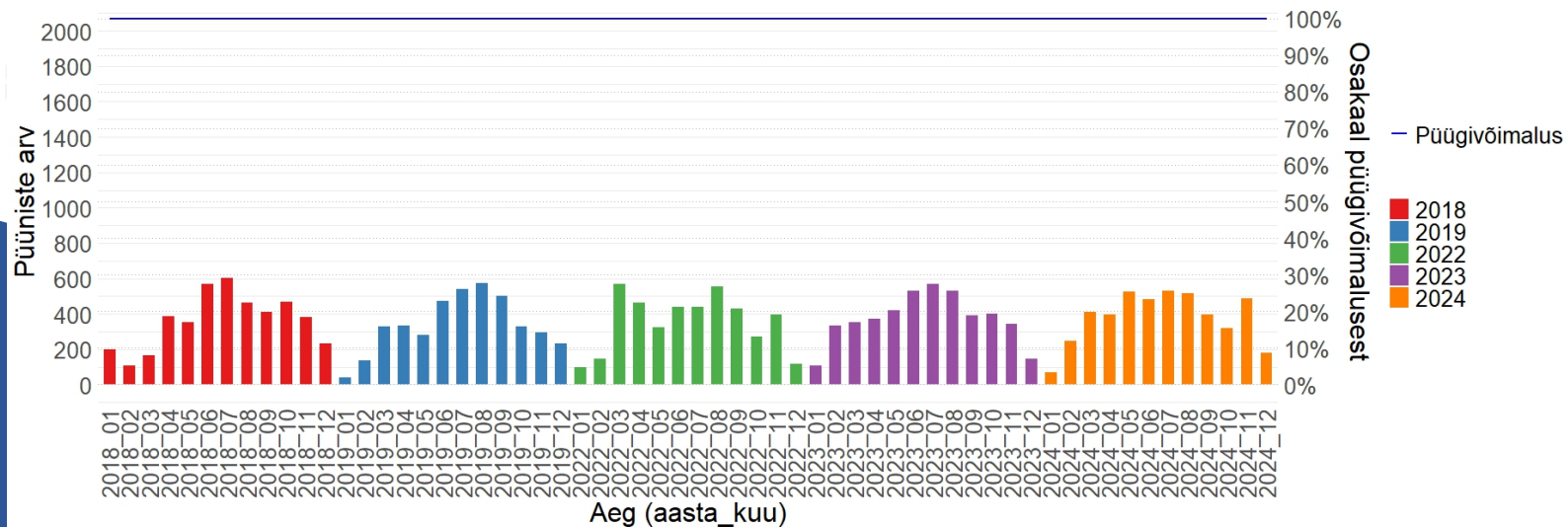
Tegelik püügikoormus
Saare mk

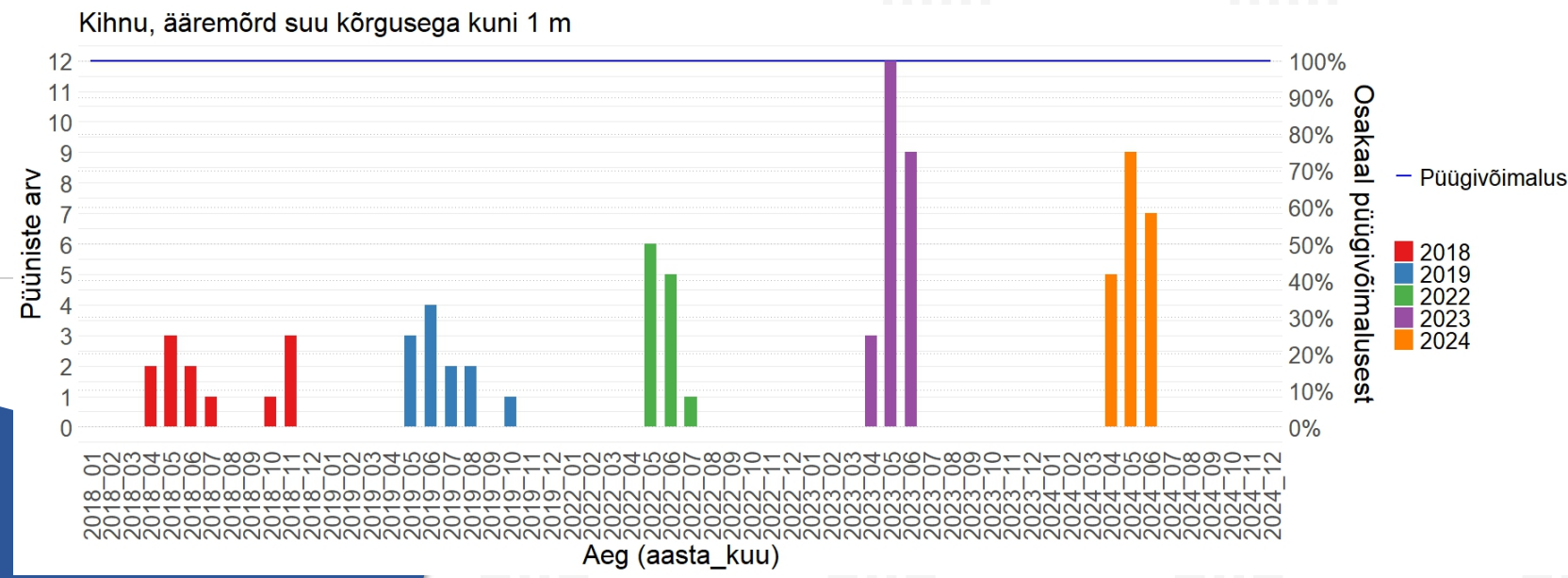
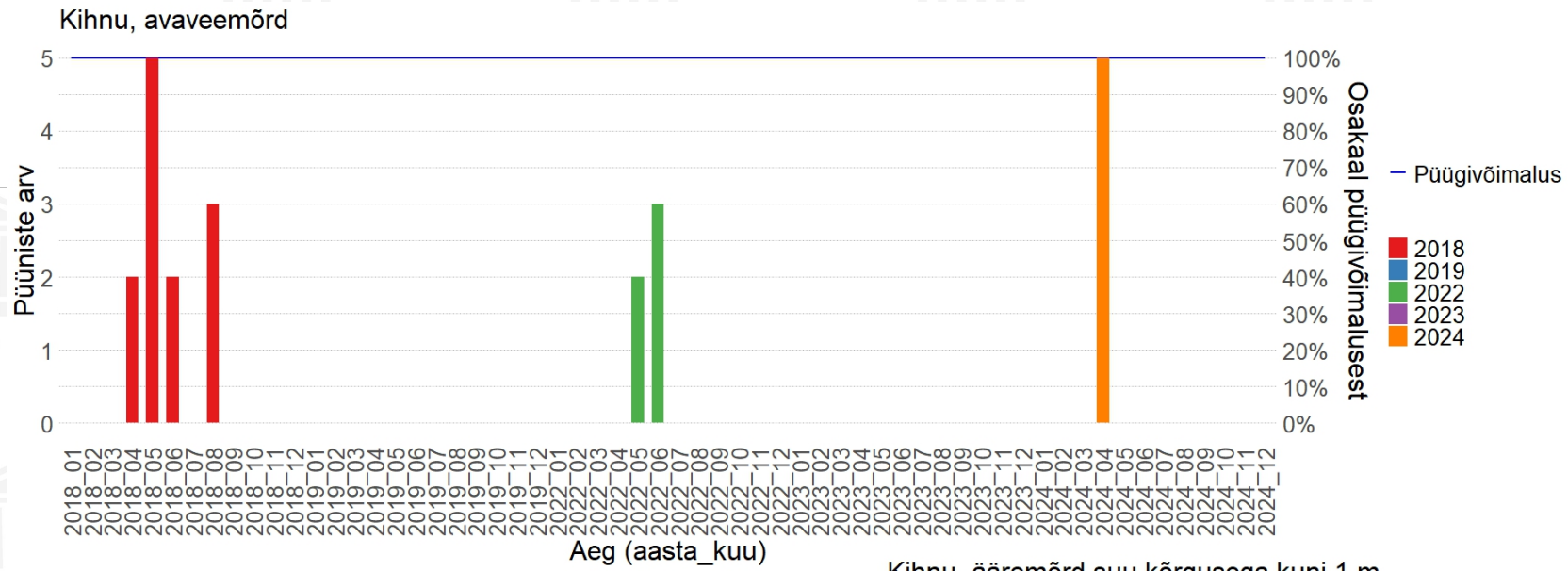
Saare mk, rivimõrd

Tegelik püügikoormus
Saare mk

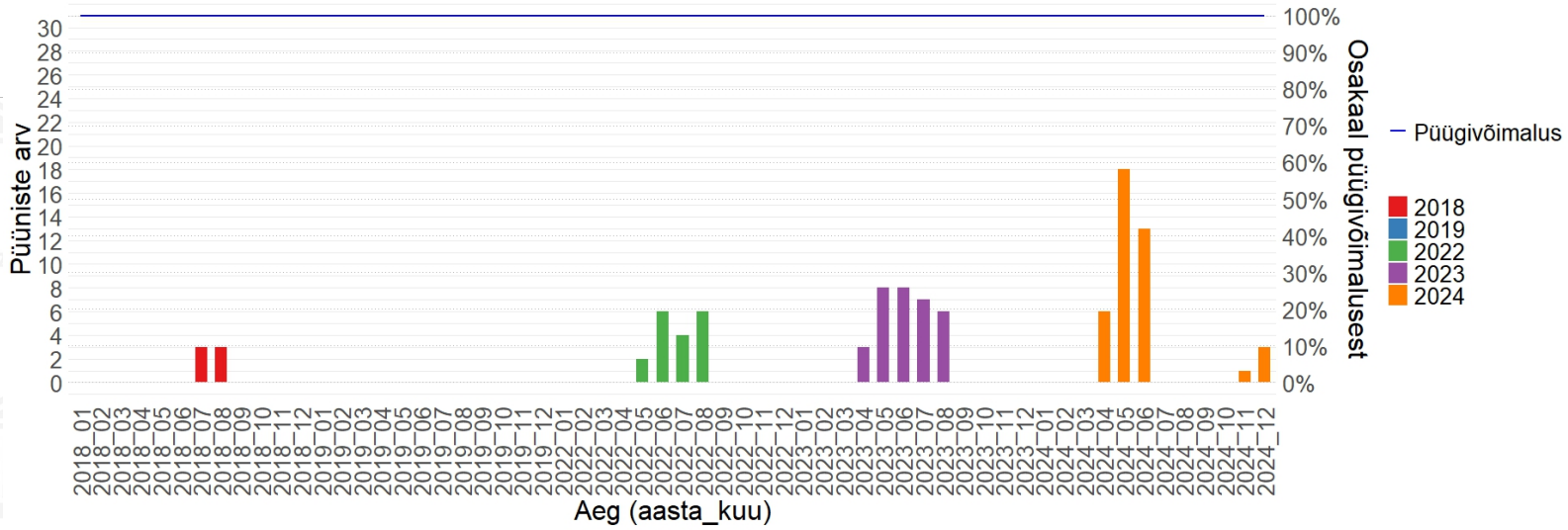
Saare mk, nakkevõrk/öö

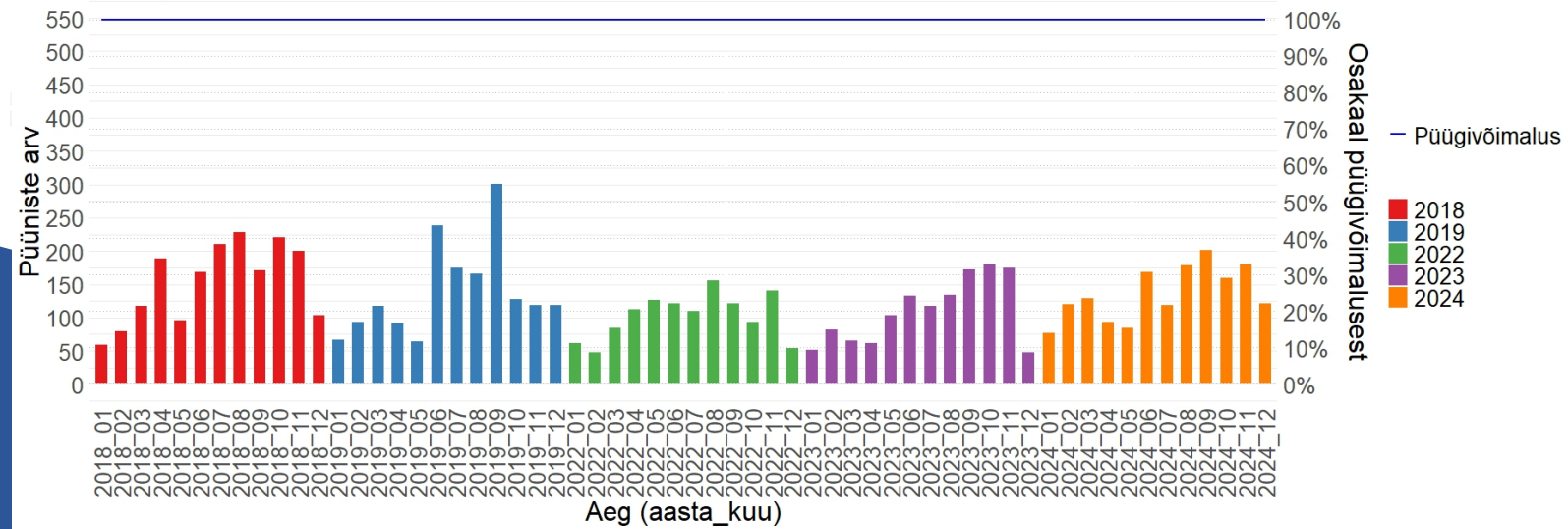
Tegelik püügikoormus
Kihnu

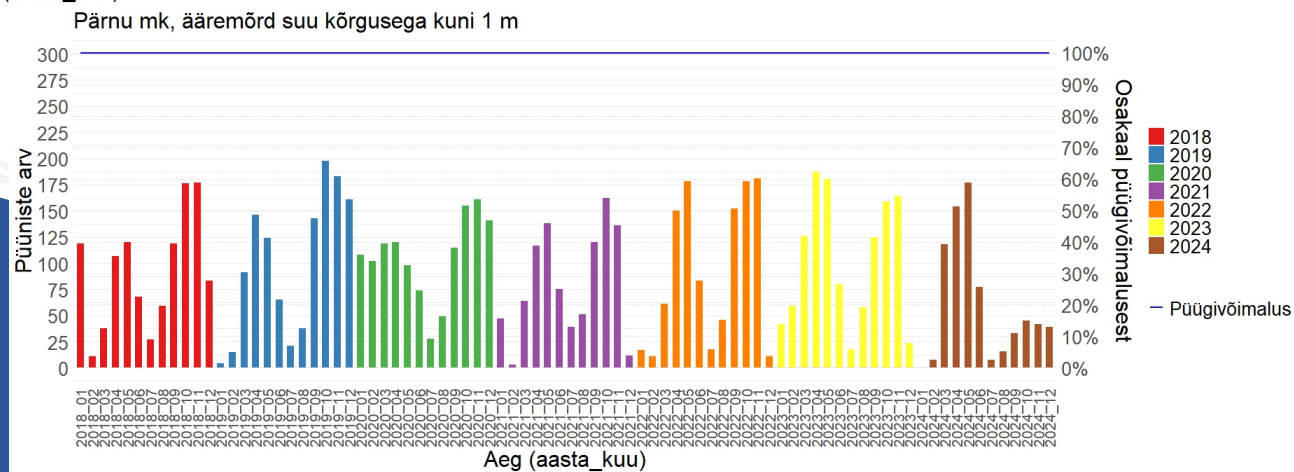
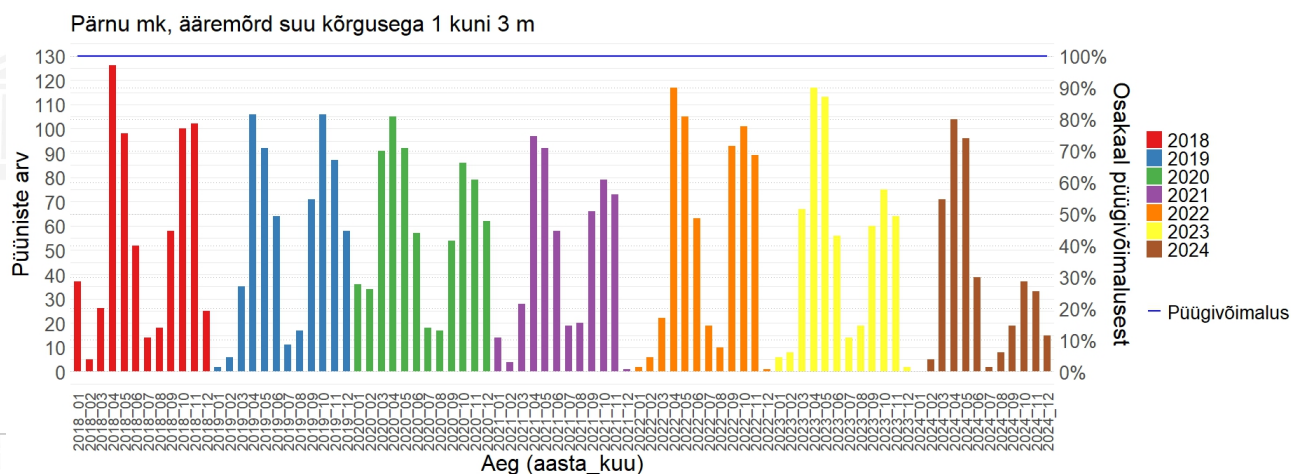
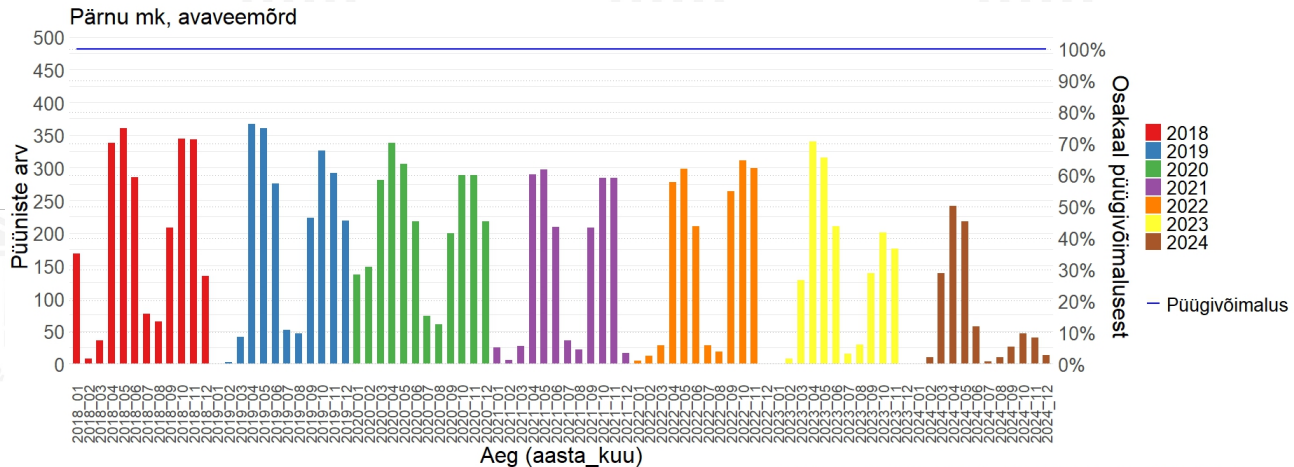
Kihnu, rivimõrd

Tegelik püügikoormus
Kihnu

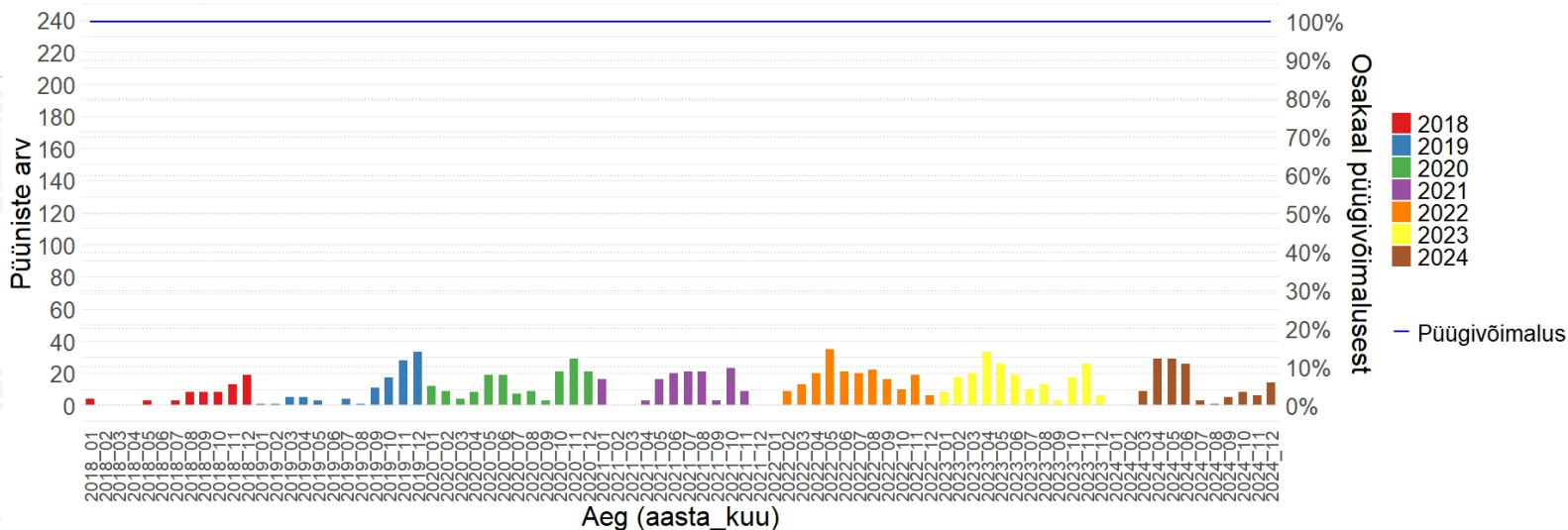
Kihnu, nakkevõrk/öö

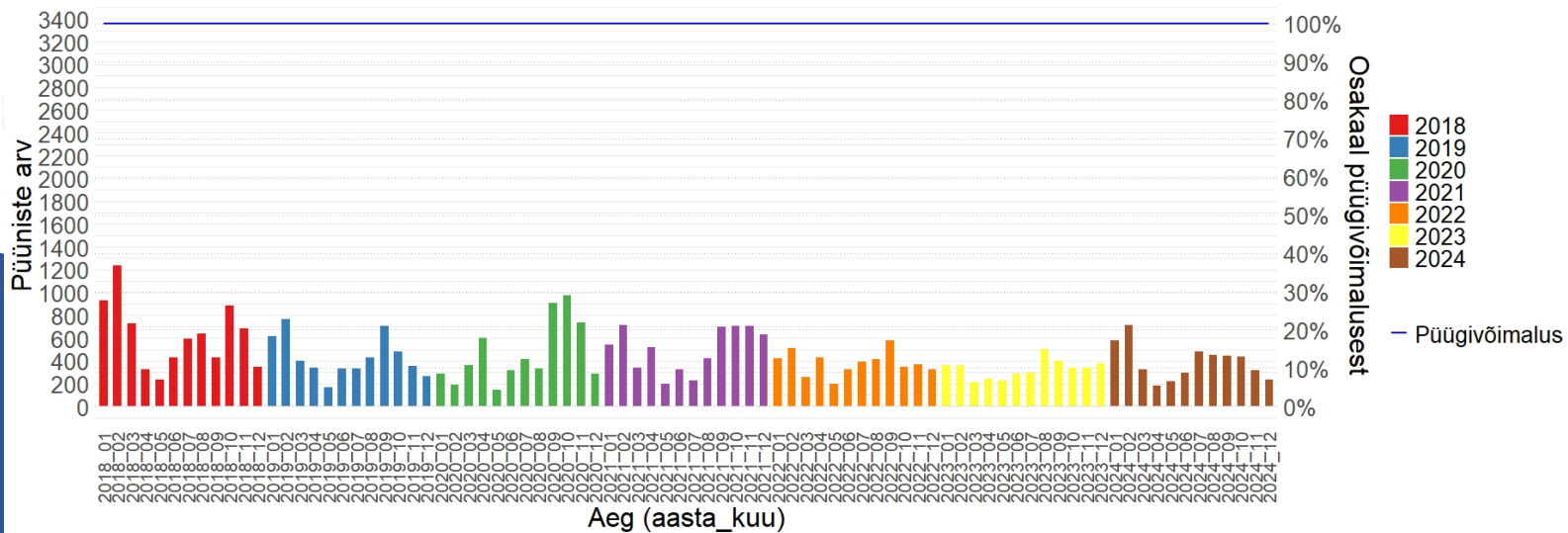

Tegelik püügikoormus
Pärnu mk

Pärnu mk, rivimõrd

Pärnu mk, nakkevõrk/öö

Tegelik püügikoormus
Pärnu mk

- Ei hinnatud ainult lubatud püüniseid, vaid analüüsiti reaalselt kasutatud püügivõimalusi e suurimat samaaegset püügikoormust
- Tulemused seoti MSRD D3 seisundiga: kui seisund < lävend, siis püügisurvet tuleb vähendada
- Maakondade lõikes oli kõikjal keskkonnaseisundi koondindeks väga halb e 0.125. Antud seisundihinnangu valguses näitab tehtud analüüs, et hea keskkonnaseisundi saavutamine eeldab püügikoormuse märkimisväärset vähendamist, suurusjärgus 79%.

Mida tähendab
püügikoormuse
kohandamine?

- See uuring ei paku lihtsat lahendust, vaid lähtekoha edasiseks aruteluks.
- MSRD ei ole kellegi vastu suunatud meede, vaid kohustuslik raam, milles otsuseid tehakse.
- Kestlik rannapüük saab põhineda ainult taastuvatel kalavarudel. Püügisurve vähendamised peavad sihtima kasutuses olevaid püüniseid, vastasel juhul keskkonnamärgid ei realiseeru.

Kokkuvõte

KESKKONNA-
INVESTEERINGUTE
KESKUS

TARTU ÜLIKOOL
Eesti mereinstituut

Aitäh!

mereinstituut.ut.ee

anu.albert@ut.ee

roland.svirgsden@ut.ee

redik.eschbaum@ut.ee

Foto: Anu Albert

